

1.0 Informacijos apie valstybes santrauka

Šį skyrių sudaro informacijos apie 27 valstybes santrauka, kurioje pristatomos pagrindinės atstovaujančiosios gamybinės praktikos ir stažuotės programos kiekvienoje valstybėje narėje. Informacijoje apie valstybes pateikiama trumpa šių programų ir jų efektyvumo, ypač įsidarbinimo ir pagrindinių sėkmės veiksnių požiūriu, apžvalga. Išsamesni kiekybiniai duomenys apie šias programas pateikiami techniniame priede.

Kaip šio tyrimo dalis apžvelgtas gamybinės praktikos ir stažuotės programų rinkinys:

- Pagrįstas programomis, kurios įtrauktos į du visoje ES atliktus gamybinės praktikos vietų¹ ir stažuotčių tvarkos² tyrimus, kuriuos 2012 m. gegužę publikavo Europos Komisija;
- Apima planus, kurie buvo vykdomi atskiroje valstybėje narėje 2007–2012 m. laikotarpiu, įskaitant (kai tai įmanoma) tuos, kurie buvo pradėti vykdyti 2013-ųjų pradžioje;
- Apima programas, kurios buvo finansuotos iš kitų šaltinių, įskaitant ESF; ir
- Kurių atitinkami duomenys, įskaitant kiekybinius duomenis ir jų efektyvumo įsidarbinimo požiūriu įvertinimo rezultatus, yra prieinami³.

Kalbant apie metodologiją, svarbu atkreipti dėmesį, kad planų klasifikacija toliau pateiktoje valstybių informacijoje pagrįsta 2 dalyje apibūdintomis sąvokomis. Bet mokyklose vykdomų pirminio profesinio mokymo (IVET) planų, kurių praktinio mokymo laikotarpiai (vis labiau) trumpėja, atveju, klasifikavimas ne visada yra aiškus. Dauguma mūsų valstybės specialistų tokius trumpus praktinio mokymo laikotarpius klasifikuoja kaip „stažuotes“ pagal mokykloje vykdomą IVET. Tačiau, atsižvelgiant į valstybės aplinkybes, kai kas visą IVET ciklą klasifikuoja kaip „gamybinės praktikos tipo planą“⁴.

¹ Europos Komisija, (2012). *Apprenticeship Supply in the Member States of the European Union*, Ataskaitą paruošė IKEI Research & Consultancy; kam: DG EMPL, <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7717&langId=en>

² Europos Komisija, (2012). *Study on a Comprehensive Overview on Traineeship Arrangements in Member States*, Ataskaitą paruošė IES, IRS ir BIBB; kam: DG EMPL, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en>

³ Atkreipkite dėmesį, kad frazė „duomenų nėra“ nurodo, kad duomenų nėra.

⁴ CZ, LT, PL, SI

1.1 Informacijos apie valstybę santrauka: Lietuva

1 lentelė: Gamybinės praktikos tipo planų Lietuvoje apžvalga⁵

Plano pavadinimas	Plano apžvalga	Efektyvumas
Work experience in IVET at Post-Secondary Non-Tertiary Level (ISCED 4) (Darbo patirtis pirminio profesinio mokymo programose turintiems vidurinį išsilavinimą)	Tikslai: vidurinį išsilavinimą turintiems pirminio profesinio mokymo studentams užtikrinti efektyvų, nuoseklų, prieinamą ir aukštos kokybės pirminį profesinį mokymą. Gamybinės praktikos trukmė: tipinė IVET plano trukmė yra nuo 1 iki 2 metų; darbo patirtis yra nuo 2 iki 3,5 mėnesio Plano trukmė: nuo 2000-ųjų iki dabar – tebevykstantis Mastas: nacionalinis Iniciatyvos tipas: visuomeninis Priemonės tipas trišalis Finansavimo lygis / šaltinis: duomenų nėra Finansuojamų vietų skaičius: 124 900 iki šios dienos; 9 000 (2011 m.)	Bendrasis efektyvumas: duomenų nėra. Tačiau nuo 2009-10 ISCED 4 lygio tolesnio išsilavinimo PRM programų populiarumas padidėjo dėl (i) 2009 m. tretinio švietimo reformos ir (ii) pagerintų sąlygų įgijusiems PRM išsilavinimą asmenims įgyti aukštąjį išsilavinimą. Efektyvumas: įsidarbinimas: duomenų nėra. Asmenys, sėkmingai įgiję ISCED 4 išsilavinimą, gauna profesinio mokymo diplomą, kuris suteikia prieigą prie darbo rinkos. Sąnaudų efektyvumas: duomenų nėra. Pagrindiniai plano sėkmės veiksniai: (i) socialiniai partneriai dalyvauja formuodami naujų kvalifikacijų, kvalifikacijos standartų ir PRM programų turinį, įvertindami, kurios PRM programos atitinka darbo rinkos poreikius, ir organizuodami praktinį mokymą; (ii) vykdomieji partneriai yra Švietimo ir mokslo ministerija, profesinio mokymo įstaigos, darbdaviai, prekybos rūmai ir profesinės sąjungos.
Work experience in IVET at Higher Education Level (ISCED 5) (Darbo patirtis profesinio rengimo aukštojo mokslo lygmeniu programose)	Tikslai: tretinio neuniversitetinio išsilavinimo programose dalyvaujantiems studentams užtikrinti efektyvų, nuoseklų, prieinamą ir aukštos kokybės pirminį profesinį mokymą. Gamybinės praktikos trukmė: tipinė IVET plano trukmė yra nuo 1 iki 2 metų; darbo patirtis yra nuo 2 iki 3,5 mėnesio Plano trukmė: nuo 2000-ųjų iki dabar – tebevykstantis Mastas: nacionalinis Iniciatyvos tipas: visuomeninis Priemonės tipas trišalis Finansavimo lygis / šaltinis: duomenų nėra. Finansuojamų vietų skaičius: 70 740 iš viso iki šios dienos; 8 430 (2011 m.)	Bendrasis efektyvumas: duomenų nėra. Efektyvumas: įsidarbinimas: duomenų nėra. Sąnaudų efektyvumas: duomenų nėra. Pagrindiniai plano sėkmės veiksniai: (i) socialiniai partneriai dalyvauja formuodami naujų kvalifikacijų, kvalifikacijos standartų ir PRM programų turinį, įvertindami, kurios PRM programos atitinka darbo rinkos poreikius, ir organizuodami praktinį mokymą; (ii) vykdomieji partneriai yra Švietimo ir mokslo ministerija, profesinio mokymo įstaigos, darbdaviai, prekybos rūmai ir profesinės sąjungos.
Work experience in IVET at Upper	Tikslai: Vyresniems nei 14 metų žemesnio nei vidurinis išsilavinimo lygio studentams užtikrinti efektyvų, nuoseklų, prieinamą ir aukštos	Bendrasis efektyvumas: duomenų nėra.

⁵ Atkreipkite dėmesį, kad šioms programoms klasifikuoti naudojamas Europos Komisijos gamybinės praktikos ir stažuotų apibrėžimas (žr. Gairių rinkinio 2 skyrių), o ne apibrėžimas, kurį naudoja Lietuvos valdžios institucijos

Plano pavadinimas	Plano apžvalga	Efektyvumas
Secondary Level (ISCED 3) (Darbo patirtis pirminio profesinio mokymo programose turintiems pagrindinį išsilavinimą)	kokybės pirminį profesinį mokymą. Gamybinės praktikos trukmė: tipinė IVET plano trukmė yra nuo 1 iki 2 metų; darbo patirtis yra nuo 2 iki 3,5 mėnesio Plano trukmė: nuo 2000-ųjų iki dabar – tebevykstantis Mastas: nacionalinis Iniciatyvos tipas: visuomeninis Priemonės tipas trišalis Finansavimo lygis / šaltinis: duomenų nėra. Finansuojamų vietų skaičius: 44 160 iš viso iki šios dienos; 4 160 (2011 m.)	Efektyvumas: įsidarbinimas: duomenų nėra. Sąnaudų efektyvumas: duomenų nėra. Pagrindiniai plano sėkmės veiksniai: (i) socialiniai partneriai dalyvauja formuodami naujų kvalifikacijų, kvalifikacijos standartų ir PRM programų turinį, įvertindami, kurios PRM programos atitinka darbo rinkos poreikius, ir organizuodami praktinį mokymą; (ii) vykdomieji partneriai yra Švietimo ir mokslo ministerija, profesinio mokymo įstaigos, darbdaviai, prekybos rūmai ir profesinės sąjungos.
Productive Learning Pilot (a part of the “Alternative Education” Project) (Produktyvusis mokymasis, projekto „Alternatyvusis ugdymas“ dalis)	Tikslai: suasmeninto mokymosi programomis, kuriose derinama teorinis mokymas ir praktinio darbo patirtis, padėti jauniems žmonėms, kuriems gresia pavojus nebaigti mokyklos, ir anksti palikusiems mokyklą toliau mokytis. Gamybinės praktikos trukmė: nuo 7 iki 12 valandų per savaitę 2 akademinius metus. Plano trukmė: nuo 2012 m. iki 2014 m. Mastas: nacionalinis Iniciatyvos tipas: visuomeninis Priemonės tipas: kitas Finansavimo lygis / šaltinis: Bendrasis biudžetas: 1 148 000 Lt. ESF finansavimas: 976 000 Lt (85 %); nacionalinis finansavimas: 172 000 Lt (15 %). ISM universitetas ir Švietimo aprūpinimo centras šį projektą remia nepiniginiais įnašais (kompiuteriai, projektų koordinavimas, mokytojų atlyginimai ir mokymo / studijų apsilankymai, aparatinė įranga ir t. t.). Finansuojamų vietų skaičius: 35 (2012 m.), 50 (2013 m.).	Bendrasis efektyvumas: tai yra labai įdomus ir pažangus planas Lietuvoje. Pagal ankstyvuosius požymius galima matyti kelis privalumus, kuriuos įgyja studentai ir mokytojai (žr. toliau). Tačiau yra ir trūkumų: nepakankamas finansavimas mokymosi medžiagai įsigyti ir studentų patarėjų įsidarbinimo klausimais trūkumas. Efektyvumas: įsidarbinimas: Privalumai, kuriuos įgyja dalyvaujantys studentai: (i) asmeninis vystymasis, mokymasis dirbti kartu su suaugusiais, supratimas, kas lemia įsidarbinimą, pasitikėjimas savimi ir atsakomybės vystymasis; (ii) didesnė pažanga mokykloje, pakartotinis įsitraukimas į mokymąsi; (iii) mokymasis tampa įdomesnis, kitokie mokymosi būdai ir mokymasis vieniems iš kitų; (iv) galimybė klasėje panaudoti įgūdžius, įgytus darbo vietoje, ir atvirkščiai. Programa pernelyg nauja, kad būtų galima pamatuoti kiekybinius įsidarbinimo rezultatus. Sąnaudų efektyvumas: duomenų nėra. - Nauja programa Pagrindiniai plano sėkmės veiksniai: Sėkmės veiksniai: (i) laisvė mokytojams pasirinkti mokymo metodus ir lankstumas; (ii) nedidelis studentų skaičius klasėje; (iii) mokymo temų patikrinimas praktikoje; (iv) tobulinami mokytojų profesiniai įgūdžiai, darbo komandoje pradžia; (v) bendradarbiavimas su tėvais ir vietos bendruomenėmis.
Apprenticeship (Pameistrystės profesinio mokymo forma)	Tikslai: jauniems žmonėms suteikti galimybę įgyti profesinę kvalifikaciją darbo pagrindu mokantis įmonėje. Gamybinės praktikos trukmė: duomenų nėra. Plano trukmė: nuo 2008-ųjų iki dabar – tebevykstantis Mastas: nacionalinis Iniciatyvos tipas: visuomeninis Priemonės tipas trišalis	Bendrasis efektyvumas: planas įdomus, bet jį vykdo labai nedaug institucijų. Programos vykdymas iki šiol buvo labai lėtas, tačiau siekiant padidinti dalyvavimą 2013-aisiais suplanuota vykdyti kelis ESF projektus. Efektyvumas: įsidarbinimas: duomenų nėra. Sąnaudų efektyvumas: duomenų nėra. Pagrindiniai plano sėkmės veiksniai: duomenų nėra.

Plano pavadinimas	Plano apžvalga	Efektyvumas
	Finansavimo lygis / šaltinis: duomenų nėra. Finansuojamų vietų skaičius: duomenų nėra.	

2 lentelė: Stažotės planų Lietuvoje apžvalga

Plano pavadinimas	Plano apžvalga	Efektyvumas
Obtaining Professional Competencies in the Workplace (ALMP measure) (Darbo įgūdžių įgijimo rėmimas)	Tikslai: parama darbo neturintiems žmonėms suteikiant jiems galimybę įgyti darbo patirties. Stažotės trukmė: (i) iki 12 mėnesių pirmą kartą patekusiems į darbo rinką; (ii) iki 5 mėnesių kitoms tikslinėms grupėms, 100 % pagrįsta darbu. Plano trukmė: nuo 2006 m. iki dabar - tebevykstantis Mastas: nacionalinis Iniciatyvos tipas: visuomeninis Priemonės tipas: trišalis Finansavimo lygis / šaltinis: ESF: LTL 69 000 000 (€ 20 039 000 ⁶) (nuo 2008 m. iki 2013-02-28); nacionalinis finansavimas: LTL 11 000 000 (€ 3 190 000) (numatyta 2013 m.) Finansuojamų vietų skaičius: 19 470 (nuo 2008 m. iki 2013 m. kovo)	Bendrasis efektyvumas: labai efektyvus planas, kurio tikslai buvo pasiekti. Užimtumo rėmimo programų įvertinimu buvo nustatyta, kad ši priemonė yra populiari tarp darbdavių ir ji laikoma teigiama, bet pagrindinis jos trūkumas yra tas, kad ji iškreipia situaciją darbo rinkoje. Efektyvumas: įdarbinimas: baigę dalyvauti šioje programoje 2012 m. įsidarbino 77% dalyvių. Apytikriai 83 % asmenų, kurie buvo įsidarbinę 6 mėnesius po programos baigimo, yra sudarę neterminuotas darbo sutartis, o 17% yra sudarę laikinas sutartis. Sąnaudų efektyvumas: kad būtų galima įvertinti šio plano sąnaudų efektyvumą, naujausių duomenų nepakanka. Pagrindiniai plano sėkmės veiksniai: šios priemonės tikslinės grupės nustatomos atsižvelgiant į poreikius. Darbdaviai gauna net tik subsidiją už darbo užmokestį ir socialinių draudimo įmokas, bet ir 20 % kompensaciją už išlaidas patarėjui.
Vocational Training for Unemployed (ALMP measure) (Bedarbių ir įspėtų apie atleidimą iš darbo darbingo amžiaus darbuotojų profesinis mokymas)	Tikslai: užtikrinti darbo neturinčių žmonių tikslinį mokymą siekiant (i) jiems padėti užsitikrinti užimtumą; (ii) sumažinti įgūdžių bei kvalifikacijos pasiūlos ir paklausos darbo rinkoje neatitikimą; (iii) padidinti darbo neturinčių žmonių profesinio mokymo efektyvumą. Stažotės trukmė: 6 mėnesiai (mažiausiai) Plano trukmė: nuo 2012-01-01 iki dabar – tebevykstantis Mastas: nacionalinis Iniciatyvos tipas: visuomeninis Priemonės tipas: trišalis Finansavimo lygis / šaltinis: LTL 52 000 000 (€15 100 000)	Bendrasis efektyvumas: ši priemonė funkcionuoja efektyviai, nors dalyvių skaičius mažas. Efektyvumas: įsidarbinimas: baigę mokymąsi, 82% dalyvių užsitikrino užimtumą. Sąnaudų efektyvumas: duomenų nėra. Pagrindiniai plano sėkmės veiksniai: išskirtinė šio nedarbančių žmonių profesinio mokymo modelio savybė yra aukšto lygio tikslingumas – dėmesys sutelkiamas darbuotojus rengiant konkrečioms darbams.

⁶ LTL – Lietuvos litas. 2013 m. balandžio mėn. keitimo į eurus kursas.

Plano pavadinimas	Plano apžvalga	Efektyvumas
	Finansuojamų vietų skaičius: duomenų nėra.	
Traineeships for Higher Education Students (Darbo praktika aukštojo mokslo studentams)	Tikslai: studentams suteikti praktinio darbo patirtį. Kai kurių reglamentuojamų profesijų atvejų stažuotės yra privalomos. Stazuotės trukmė: įvairi ir priklauso nuo studijų programos. Plano trukmė: tebevykstantis Mastas: nacionalinis Iniciatyvos tipas: visuomeninis Priemonės tipas trišalis Finansavimo lygis / šaltinis: duomenų nėra. Finansuojamų vietų skaičius: duomenų nėra.	Bendrasis efektyvumas: duomenų nėra. Nors stažuotės laikomos neatsiejama aukštojo mokslo studijų programų dalimi, paplitusi nuomonė, kad yra intensyvesnio aukštojo mokslo įstaigų ir darbdavių bendradarbiavimo poreikis, siekiant labiau skatinti įdarbinimą šiuo pagrindu. Efektyvumas: įsidarbinimas: duomenų nėra. Tačiau atrodo, kad baigusieji aukštojo mokslo įstaigą nesusiduria su rimtais sunkumais įsiliedami į darbo rinką. Pagal 2011-ųjų duomenis praėjus vieneriems metams po mokslo įstaigos baigimo 7,6% išsilavinimą įgijusių asmenų buvo užsiregistravę Lietuvos darbo biržoje (LDB) kaip bedarbiai. Sąnaudų efektyvumas: duomenų nėra. Pagrindiniai plano sėkmės veiksniai: (i) glaudesnių sąsajų tarp darbdavių ir aukštojo mokslo įstaigų formavimas; (ii) galimybė studentams / baigusiems mokslo įstaigą asmenims įgyti praktinio darbo patirties, padidinančios įsidarbinimo tikimybę.
ESF Funded Projects Aiming to Develop Traineeship Frameworks for HE Students (ESF projektai skirti studentų praktikos sistemos kūrimui)	Tikslai: (i) sudaryti studentų stažuotčių sistemą naudojant įvairius pagalbinus projektus; (ii) paremti ir papildyti bendrojo švietimo sistemoje teikiamas galimybes stažuotis. Stazuotės trukmė: duomenų nėra. Su pagalbinėmis stažuotėmis susijusių projektų trukmė buvo įvairi, bet apskritai trukmė buvo dveji metai. Plano trukmė: nuo 2010 m. iki 2012 m., bet kai kurie projektai tebevyksta. Mastas: nacionalinis Priemonės tipas trišalis Iniciatyvos tipas: privatus ir visuomeninis Finansavimo lygis / šaltinis: Bendrasis biudžetas: LTL 17 730 000. ESF finansavimas: LTL 16 709 000 Finansuojamų vietų skaičius: Numatomas dalyvių skaičius: 990	Bendrasis efektyvumas: kai kurie ESF projektai planuojami 2013-iesiems, kad būtų padidintas dalyvavimas programoje. Efektyvumas: įsidarbinimas: duomenų nėra. Sąnaudų efektyvumas: duomenų nėra. Pagrindiniai plano sėkmės veiksniai: (i) projektų veikla apims praktinio darbo modelių parengimą, stažuotės vadovų mokymą, žiniatinklio svetainių su informacija apie stažuotčių galimybes studentams sukūrimą ir pagalbinių stažuotčių galimybių įgyvendinimą; (ii) paremia ir papildo bendrojo švietimo sistemoje teikiamas galimybes stažuotis.